

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Στο σχέδιο νόμου «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της Ελληνικής Οικονομίας από τα Κράτη Μέλη της ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο»

Βρυξέλλες, 11 Απριλίου 2010

### Statement on the support to Greece by Euro area Members States

Following the statement by the Heads of State and Government of the Euro area on 25 March, Euro area Members States have agreed upon the terms of the financial support that will be given to Greece, when needed, to safeguard financial stability in the Euro area as a whole.

Euro area Members States are ready to provide financing via bilateral loans centrally pooled by the European Commission as part of a package including International Monetary Fund financing.

The Commission, in liason with the ECB, will start working on Monday April 12<sup>th</sup>, with the International Monetary Fund and the Greek authorities on a joint programme (including amounts and conditionality, building on the

### Δήλωση για την στήριξη της Ελλάδας από τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης

Σε συνέχεια της δήλωσης των Αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της Ευρωζώνης της 25<sup>ης</sup> Μαρτίου, τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης έχουν συμφωνήσει για τους όρους της χρηματοδοτικής στήριξης, η οποία θα δοθεί στην Ελλάδα, όποτε παραστεί ανάγκη, για να διαφυλάξουν την χρηματοοικονομική σταθερότητα στην Ευρωζώνη, ως σύνολο.

Τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης είναι έτοιμα να παράσχουν χρηματοδότηση μέσω διμερών δανείων με κεντρική οργάνωση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως μέρος ενός πακέτου, που περιλαμβάνει τη χρηματοδότηση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Η Επιτροπή, σε συνεργασία με την Ε.Κ.Τ.(Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα) θα αρχίσει να εργάζεται από τη Δευτέρα 12 Απριλίου με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και τις Ελληνικές Αρχές σε ένα κοινό πρόγραμμα (που περιλαμβάνει ποσά και όρους, επί τη βάσει των συστάσεων που υιοθετήθηκαν από το Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομικών

recommendations adopted by the Ecofin Council in February). In parallel, Euro area Member States will engage the necessary steps, at national level, in order to be able to deliver a swift assistance to Greece.

Euro area Member States will decide the activation of the support when needed and disbursements will be decided by participating Member States.

The programme will cover a three-year period. The euro area Member States are ready to contribute for their part up to € 30 billion in the first year to cover financing needs in a joint programme to be designed with and cofinanced by the IMF. Financial support for the following years will be decided upon the agreement of the joint programme.

In order to set incentives for Greece to return to market financing, Euro area Member States loans will be granted on non-concessional interest rates. The pricing formula used by the IMF is an appropriate benchmark for setting Euro area Member States bilateral loan conditions, albeit with some adjustments. Variable-rate loans will be based on 3-month Euribor. Fixed-rate loans will be based upon the rates corresponding to

-ECOFIN του Φεβρουαρίου). Παράλληλα, τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης θα αναλάβουν τα απαραίτητα μέτρα, σε εθνικό επίπεδο, προκειμένου να είναι σε θέση να επιδώσουν άμεση βοήθεια στην Ελλάδα.

Τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης θα αποφασίσουν την ενεργοποίηση της στήριξης όποτε χρειαστεί και οι εκταμιεύσεις θα αποφασιστούν από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη.

Το πρόγραμμα θα καλύπτει μια περίοδο τριών ετών. Τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης είναι έτοιμα να συνεισφέρουν από την πλευρά τους 30 δις ευρώ για τον πρώτο χρόνο για να καλύψουν τις χρηματοδοτικές ανάγκες ενός κοινού προγράμματος το οποίο θα σχεδιασθεί από κοινού και θα συγχρηματοδοτηθεί από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Η χρηματοδοτική στήριξη για τα επόμενα χρόνια θα αποφασισθεί με βάση τη συμφωνία για το κοινό πρόγραμμα.

Προκειμένου να τεθούν τα κίνητρα για την Ελλάδα να επιστρέψει στη χρηματοδότηση των αγορών, τα δάνεια από τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης θα χορηγηθούν με μη προνομιακά επιτόκια. Η μέθοδος τιμολόγησης που χρησιμοποιείται από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αποτελεί το κατάλληλο σημείο αναφοράς προκειμένου να τεθούν οι όροι των διμερών δανείων των κρατών μελών της Ευρωζώνης, ενδεχομένως με κάποιες αναπροσαρμογές. Δάνεια με μεταβλητό επιτόκιο θα βασισθούν στο 3-μηνο Euribor. Δάνεια με σταθερό επιτόκιο θα

Euribor swap rates for the relevant maturities. A charge of 300 basis points will be applied. A further 100 basis points are charged for amounts outstanding for more than 3 years. In conformity with IMF charges, a one-off service fee of maximum 50 basis points will be charged to cover operational costs.

For instance, as of April 9<sup>th</sup>, for a three year fixed-rate loan granted to Greece, the rate would be around 5%.

The Eurogroup is confident that the determined efforts of the Greek authorities and of its European Partners will allow to overcome the fiscal and structural challenges of the Greek economy. In this context, the Eurogroup welcomes the budget execution in the first months of the year, which shows that the measures taken so far are bearing fruit.

βασισθούν στα επιτόκια που αναλογούν στα επιτόκια του Euribor swap για τις αντίστοιχες διάρκειες. Πρόκειται να εφαρμοσθεί χρέωση που ανέρχεται στις 300 μονάδες βάσης. Χρέωση επιπλέον 100 μονάδων βάσης θα ισχύσει για ποσά με διάρκεια άνω των 3 ετών. Σε συμφωνία με τις χρεώσεις του Δ.Ν.Τ., εφάπαξ ποσό αμοιβής για υπηρεσίες στις 50 μονάδες βάσης θα χρεωθεί για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών.

Για παράδειγμα, την 9<sup>η</sup> Απριλίου, για ένα τριετές δάνειο σταθερού επιτοκίου χορηγούμενου στην Ελλάδα, το επιτόκιο θα ανερχόταν στο 5% περίπου.

Το Eurogroup είναι πεπεισμένο ότι οι αποφασιστικές προσπάθειες των Ελληνικών Αρχών και των Ευρωπαίων Εταίρων της θα επιτρέψουν να ξεπεραστούν οι δημοσιονομικές και διαρθρωτικές προκλήσεις της Ελληνικής Οικονομίας. Σε αυτό το πλαίσιο, Eurogroup χαιρετίζει την εκτέλεση του προϋπολογισμού κατά τους πρώτους μήνες του τρέχοντος έτους, το οποίο καταδεικνύει ότι τα ληφθέντα μέχρι σήμερα μέτρα αποδίδουν καρπούς.

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

## ΕΛΛΑΔΑ – ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

3 Μαΐου 2010

## Ι. ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

1. **Η οικονομική ύφεση εντάθηκε το 2010.** Το πραγματικό ΑΕΠ της Ελλάδας μειώθηκε κατά 2% το 2009 και οι δείκτες υποδεικνύουν ότι η οικονομική δραστηριότητα θα αποδυναμωθεί περαιτέρω το 2010. Μετά τις εκλογές στην Ελλάδα τον Οκτώβριο, η συνειδητοποίηση ότι το αποτέλεσμα για το δημοσιονομικό έλλειμμα και το δημόσιο χρέος για το 2008 και το 2009 ήταν σημαντικά χειρότερο από αυτό που είχε ανακοινώσει η προηγούμενη κυβέρνηση οδήγησε σε απώλεια εμπιστοσύνης, σε αύξηση του κόστους χρηματοδότησης και μείωση της ανάπτυξης και της απασχόλησης.
2. **Η κρίση αποκάλυψε την αδύναμη δημοσιονομική κατάσταση.** Το έλλειμμα του 5,1 % του ΑΕΠ το 2007, στην κορυφή του οικονομικού κύκλου, φανερώνει ότι η Ελλάδα εισήλθε στην ύφεση με μεγάλο δημόσιο έλλειμμα. Λόγω της υιοθέτησης αδύναμων πολιτικών εσόδων και χαλαρής φορολογικής διαχείρισης, ιδιαίτερα την περίοδο πριν τις εκλογές του 2009 και έχοντας ως πρόσθετο παράγοντα την ύφεση, τα έσοδα μειώθηκαν αισθητά. Οι δαπάνες, εντωμεταξύ, αυξήθηκαν σημαντικά, ιδιαίτερα για μισθούς και επιδόματα, ενδεικτικό της χαλαρής πειθαρχίας, παρακολούθησης και ελέγχου των δαπανών, γεγονός που επίσης οδήγησε σε νέες εκπρόθεσμες οφειλές. Το έλλειμμα εκτινάχθηκε στο εκτιμώμενο 13.6 % του ΑΕΠ ενώ το δημόσιο χρέος αυξήθηκε σε πάνω από 115% του ΑΕΠ το 2009. Οι ανεπάρκειες στην παρακολούθηση και στον έλεγχο καθυστέρησαν την εφαρμογή διορθωτικών δημοσιονομικών πολιτικών.
3. **Το χρηματοπιστωτικό σύστημα έχει επηρεαστεί αρνητικά.** Η επιδεινούμενη δημοσιονομική κατάσταση συνοδεύτηκε από υποβαθμίσεις των κυβερνητικών ομολόγων από τους οίκους αξιολόγησης και οι επενδυτές άρχισαν να υπαναχωρούν από τα ελληνικά ομόλογα, πιέζοντας έτσι τις αποδόσεις τους. Επιπλέον, τα βαθιά μακροοικονομικά και διαρθρωτικά προβλήματα σε συνδυασμό με την αναπόφευκτα μεσοπρόθεσμα έντονη δημοσιονομική προσαρμογή είναι πιθανό να επιβαρύνουν την οικονομική δραστηριότητα για κάποιο διάστημα. Ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων επηρεάζει αρνητικά το τραπεζικό σύστημα. Τα επισφαλή δάνεια αυξάνονται ενώ το κόστος δανεισμού στη διατραπεζική αγορά έχει αυξηθεί πιέζοντας την κερδοφορία των τραπεζών.
4. **Παρόλη την ύφεση, το εξωτερικό έλλειμμα μειώνεται μόνο οριακά.** Ο πληθωρισμός και το εγχώριο κόστος έχουν αυξηθεί περισσότερο απ' ότι στους εταίρους της Ελλάδας στην Ευρωζώνη την τελευταία δεκαετία και η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με απώλεια ανταγωνιστικότητας. Ως αποτέλεσμα, το εξωτερικό έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών στο τέλος του 2009 εξακολουθούσε να είναι πάνω από 11% του ΑΕΠ και η καθαρή διεθνής επενδυτική θέση να υπερβαίνει το αρνητικό 83% του ΑΕΠ. Το σύνολο των δαπανών για τόκους για το εξωτερικό χρέος

αυξήθηκε σε πάνω από 5% του ΑΕΠ, γεγονός που σημαίνει ότι θα χρειαστεί ένα πλεόνασμα στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών για να οδηγηθεί το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών σε μία πιο βιώσιμη κατάσταση. Αυτό απαιτεί την ενίσχυση των οικονομικών πολιτικών και της ανταγωνιστικότητας ώστε να μπουν τα θεμέλια για ένα μοντέλο ανάπτυξης το οποίο θα βασίζεται περισσότερο στις επενδύσεις και τις εξαγωγές.

## II. ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

**5. Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος είναι η διόρθωση των δημοσιονομικών και εξωτερικών ανισορροπιών και η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης.** Χωρίς την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στη βιωσιμότητα της δημοσιονομικής και οικονομικής κατάστασης, το κόστος χρηματοδότησης της οικονομίας είναι αναπόφευκτο ότι θα παραμείνει υψηλό αν όχι να αυξηθεί περαιτέρω. Οι δημοσιονομικές και εξωτερικές ανισορροπίες πρέπει να διορθωθούν. Η ταυτόχρονη αντιμετώπιση των δύο αυτών προβλημάτων αποτελεί μία πρόκληση η οποία απαιτεί ριζικό επαναπροσανατολισμό της οικονομίας. Η ανάπτυξη δεν είναι πιθανό να είναι δυναμική άμεσα μετά την εφαρμογή των αρχικών διορθωτικών δημοσιονομικών μέτρων, αλλά με την εφαρμογή μίας χρηματοπιστωτικής πολιτικής για τη διατήρηση της ευρωστίας του τραπεζικού τομέα και δυναμικών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών, η οικονομία θα αναδυθεί από αυτή την εμπειρία σε καλύτερη κατάσταση από ότι σήμερα, με μεγαλύτερη ανάπτυξη και απασχόληση.

**6. Η κυβέρνηση προβλέπει μία εκτεταμένη περίοδο προσαρμογής:**

- **Ο ρυθμός ανάπτυξης του πραγματικού ΑΕΠ** προβλέπεται ότι θα περιοριστεί σημαντικά το 2010-2011, αλλά αναμένεται να ανακάμψει σταδιακά στη συνέχεια. Το οικονομικό πρόγραμμα βασίζεται στην υπόθεση αρνητικής ανάπτυξης 4% το 2010 και 2 ½% το 2011. Ενώ η δημοσιονομική εξυγίανση θα επιβαρύνει αναπόφευκτα την οικονομική δραστηριότητα αρχικά, αναμένεται ότι η ανάκτηση της εμπιστοσύνης από τα εμπροσθοβαρή δημοσιονομικά μέτρα και το ισχυρό μεσοπρόθεσμο οικονομικό πρόγραμμα σε συνδυασμό με διεξοδικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις θα δημιουργήσουν τις συνθήκες για την επιστροφή σε θετική ανάπτυξη το 2012 και έπειτα.
- **Ο πληθωρισμός** πρέπει να μειωθεί σημαντικά κάτω από το μέσο όρο της Ευρωζώνης ώστε η Ελλάδα να ανακτήσει γρήγορα ανταγωνιστικότητα τιμών. Ο περιορισμός της εγχώριας ζήτησης, τόσο μέσω της δημοσιονομικής προσαρμογής όσο και μέσω προσπαθειών για τη συγκράτηση των μισθών και των συντάξεων, καθώς και μέτρων για περιορισμού του κόστους στην οικονομία, θα είναι απαραίτητος για την ουσιαστική κάμψη του πληθωρισμού. Επιπλέον, ο περιορισμός ολιγοπωλιακών δομών θα είναι επίσης σημαντικός για τη μείωση των υψηλών περιθωρίων κέρδους σε ορισμένους κλάδους.
- **Το εξωτερικό έλλειμμα** αναμένεται να μειωθεί σταδιακά στο μεσοπρόθεσμο διάστημα καθώς η εγχώρια ζήτηση και ο πληθωρισμός θα μειώνονται και η οικονομία θα ανταποκρίνεται στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις με στόχο τη βελτίωση των εξαγωγών και τη μείωση της εξάρτησής της από τις εισαγωγές. Αυτή η διαδικασία είναι φυσικό να διαρκέσει για αρκετά χρόνια ενώ τα έξοδα για τους τόκους στο σημαντικό εξωτερικό χρέος θα ασκούν πίεση στο ισοζύγιο των τρεχουσών συναλλαγών για ένα διάστημα.

### III. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

7. Για την υλοποίηση των στόχων του προγράμματος θα γίνει χρήση όλων των διαθέσιμων δημοσιονομικών, χρηματοπιστωτικών και διαρθρωτικών πολιτικών. Η οικονομία έχει ανάγκη από ένα ισχυρό και βιώσιμο πρόγραμμα προσαρμογής για τη διόρθωση των δημοσιονομικών ανισορροπιών και τη στροφή του χρέους σε καθοδική πορεία στο μεσοπρόθεσμο διάστημα, τη διατήρηση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος και την ανάκτηση της ανταγωνιστικότητας:

- **Η δημοσιονομική προσαρμογή θα πρέπει να γίνει η ακρογωνιαίος λίθος του προγράμματος.** Η κυβέρνηση δεσμεύεται να θέσει σε εφαρμογή ισχυρά μέτρα προσαρμογής, πέραν των όσων ανακοινώθηκαν το Μάρτιο αυτού του έτους, ύψους 11% του ΑΕΠ συνολικά έως το 2013, με πρόσθετα διορθωτικά μέτρα το 2014 για τη μείωση του ελλείμματος αρκετά κάτω από το 3% του ΑΕΠ. Αυτή η μεγάλη προσαρμογή είναι αναγκαία για να τεθεί ο λόγος του χρέους προς ΑΕΠ σε καθοδική πορεία από το 2013 και έπειτα, η οποία θα διατηρηθεί μετά το πρόγραμμα μέσω της επίτευξης σημαντικών πρωτογενών πλεονασμάτων (τουλάχιστον 5% του ΑΕΠ) μέχρι το 2020. Για τη διατήρηση της δημοσιονομικής εξυγίανσης στο μεσοπρόθεσμο διάστημα, η κυβέρνηση δεσμεύεται να ενδυναμώσει το πλαίσιο δημοσιονομικής πολιτικής και τους θεσμούς που διέπουν τη δημοσιονομική διαχείριση.
- **Η εισοδηματική πολιτική και η πολιτική κοινωνικής προστασίας πρέπει να στηρίζουν την προσπάθεια για δημοσιονομική προσαρμογή και την επανάκτηση της ανταγωνιστικότητας.** Η προσαρμογή των εισοδημάτων σε βιώσιμα επίπεδα είναι αναγκαία για τη στήριξη της δημοσιονομικής διόρθωσης και της μείωσης του πληθωρισμού σε επίπεδα κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης, καθώς και για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας κόστους και τιμών σε μόνιμη βάση. Τα προγράμματα κοινωνικής ασφάλισης θα πρέπει να ενδυναμωθούν για να αντιμετωπίσουν υποβόσκουσες διαρθρωτικές ανισορροπίες που οφείλονται στη γήρανση του πληθυσμού, καθώς τα κόστη ασφαλιστικών παροχών στην Ελλάδα προβλέπεται να είναι από τα υψηλότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση με τις τρέχουσες πολιτικές. Καθώς οι μεγαλύτερες υπερβάσεις ετησίως στον προϋπολογισμό προέρχονται συστηματικά από τα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης, οι μεταρρυθμίσεις για την περιφρούρηση της βιωσιμότητας του συστήματος δεν μπορούν πλέον να αναβληθούν.
- **Οι πολιτικές στον χρηματοπιστωτικό τομέα πρέπει να διατηρήσουν τη σταθερότητα.** Ενώ στη παρούσα φάση, τα κεφαλαιακά αποθέματα στο τραπεζικό σύστημα είναι επαρκή, η εποπτεία των τραπεζών θα πρέπει να παρακολουθεί στενά τη ρευστότητα και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ανά τράπεζα. Η Τράπεζα της Ελλάδος και η κυβέρνηση θα ενισχύσουν και θα ξεκαθαρίσουν περαιτέρω τα κύρια στοιχεία του ελληνικού εποπτικού πλαισίου και του πλαισίου διαχείρισης χρηματοπιστωτικών κρίσεων ώστε να βοηθήσουν το τραπεζικό σύστημα στη διάρκεια αυτής της περιόδου χαμηλής ανάπτυξης.
- **Οι διαρθρωτικές αλλαγές που θα προάγουν την ικανότητα της οικονομίας να παράγει, να αποταμιεύει και να εξάγει θα είναι κριτικής σημασίας για τη μεσοπρόθεσμη ανάκαμψη.** Η εξωστρέφεια της Ελλάδας υπολείπεται αυτής των εταίρων της στην Ευρωζώνη. Η κυβέρνηση

είναι αποφασισμένη να εφαρμόσει ένα φιλόδοξο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για τον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα και για την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της ευελιξίας των αγορών προϊόντων και εργασίας, για τη δημιουργία ενός περισσότερο ανοιχτού και προσβάσιμου περιβάλλοντος για τους εγχώριους και τους ξένους επενδυτές και για τη μείωση της άμεσης συμμετοχής του δημοσίου στις εγχώριες βιομηχανίες.

**8. Η κυβέρνηση δεσμεύεται σε δίκαιη κατανομή του κόστους προσαρμογής.** Η δέσμευση για την προστασία των πιο ευάλωτων από τις συνέπειες της οικονομικής ύφεσης λαμβάνεται υπόψη στο σχεδιασμό των πολιτικών προσαρμογής. Στην εξυγίανση των δημοσιονομικών, μεγαλύτερη θα είναι η συνεισφορά από όσους δεν έχουν κατά παράδοση συμβάλει με το μερίδιο που τους αναλογεί στη φορολογική επιβάρυνση. Όσον αφορά τη μείωση σε μισθούς και συντάξεις στο δημόσιο, οι χαμηλόμισθοι έχουν προστατευτεί:

- Μειώσεις στις συντάξεις: η απάλειψη της 13<sup>ης</sup> και της 14<sup>ης</sup> σύνταξης αντισταθμίζεται για όσους λαμβάνουν λιγότερο από €2500 μηνιαίως με την υιοθέτηση ενός νέου ενιαίου επιδόματος €800 ετησίως. Η μείωση βαραίνει περισσότερο όσους λαμβάνουν υψηλότερες συντάξεις.
- Μειώσεις στους μισθούς: Η πληρωμή του 13<sup>ου</sup> και 14<sup>ου</sup> μισθού θα απαλειφθεί για όλους τους εργαζομένους. Για την προστασία των χαμηλότερων εισοδηματικών στρωμάτων, για όσους λαμβάνουν λιγότερο από €3000 μηνιαίως θα υιοθετηθεί ένα ενιαίο επίδομα €1000 ετησίως ανά εργαζόμενο το οποίο θα χρηματοδοτηθεί μέσω μείωσης επιδομάτων για τους υψηλόμισθους.

Επιπλέον, οι ελάχιστες συντάξεις και τα οικογενειακά επιδόματα δε θα περικοπούν και τα πιο ευάλωτα στρώματα θα αποζημιωθούν από τις πιθανές αρνητικές συνέπειες των πολιτικών. Για την επίτευξη πνεύματος συναίνεσης στις πολιτικές για την αντιμετώπιση της κρίσης, η κυβέρνηση θα καλέσει εκπροσώπους επιχειρήσεων και εργαζομένων να υπογράψουν ένα κοινωνικό συμβόλαιο για όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Τα παραπάνω προωθούνται στο πνεύμα της διατήρησης της κοινωνικής συνοχής, της αντιμετώπισης της φτώχειας και της προστασίας της απασχόλησης.

#### **A. Δημοσιονομικές Πολιτικές**

**9. Η ελληνική κυβέρνηση αναγνωρίζει την ανάγκη εφαρμογής μιας πολυετούς εμπροσθοβαρούς προσπάθειας προσαρμογής, δοθέντων των πολύ υψηλών και διαρκώς διογκούμενων λόγων χρέους και δημοσιονομικού ελλείμματος.** Θα ληφθούν όλα τα αναγκαία μέτρα για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης στην αγορά καθώς και για την εμπέδωση εμπιστοσύνης στους πιστωτές ότι η Ελλάδα θα ανακτήσει τον έλεγχο της δυναμικής του χρέους της. Η δυσκολία έγκειται στο γεγονός ότι οι πολιτικές για την αποκατάσταση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των τιμών, οι οποίες, στο πλαίσιο μιας νομισματικής ένωσης, πρέπει να βασιστούν σε μείωση του εγχωρίου κόστους και των τιμών, βραχυπρόθεσμα θα επιβαρύνουν την οικονομική δραστηριότητα, τα έσοδα της κυβέρνησης και τη δυναμική του χρέους. Ως εκ τούτου, η προσπάθεια πρέπει να λάβει χώρα σε μια περίοδο συρρικνωμένης οικονομικής δραστηριότητας, φυσικά επακόλουθης επιβράδυνσης των εσόδων και συγκυριακά υψηλών δαπανών. Ωστόσο, αποτελεί αδήριτη ανάγκη να δρομολογηθούν οι

κατάλληλες δημοσιονομικές πολιτικές και η οικονομία να εισέλθει σε μια σταθερή πορεία μελλοντικής ανάπτυξης. Είναι σαφές ότι ο δημόσιος τομέας έχει καταστεί υπερβολικά μεγάλος και πολυδάπανος και πρέπει να γίνει μικρότερος, πιο αποτελεσματικός και ευέλικτος και να προσανατολιστεί στην παροχή καλύτερων υπηρεσιών προς τους πολίτες.

**10. Η δημοσιονομική στρατηγική έχει ως κεντρικό άξονα την τοποθέτηση του λόγου δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ σε πτωτική τροχιά από το 2013 και μετά καθώς και τη μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης αισθητά κάτω από το 3% του ΑΕΠ έως το 2014.**

Προκειμένου να αποφευχθεί το αίσθημα κόπωσης λόγω των μεταρρυθμίσεων και να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη της αγοράς, η στρατηγική της κυβέρνησης όσον αφορά τη δημοσιονομική προσαρμογή είναι έντονα εμπροσθοβαρής. Όλα τα δημοσιονομικά μέτρα για το υπόλοιπο του 2010 και έως το 2012 έχουν προσδιοριστεί, και τα περισσότερα εξ αυτών θα ληφθούν εντός των προσεχών εβδομάδων. Δημοσιονομικά μέτρα για το 2013 έχουν επίσης προσδιοριστεί, με ένα μικρό υπόλοιπο το οποίο πρέπει να προσδιοριστεί σε επόμενους ελέγχους.

**11. Ένα πολύ καλό ξεκίνημα έχει ήδη γίνει, με το έλλειμμα του πρώτου τριμήνου του 2010 να περιορίζεται σημαντικά. Όσο για το υπόλοιπο του 2010, επιπλέον μέτρα θα εφαρμοστούν πέρα από εκείνα που αναφέρονται στην Απόφαση και Σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 16ης Φεβρουαρίου 2010 καθώς και εκείνων που ανακοινώθηκαν το Μάρτιο του 2010 (Πίνακας 1). Τα τρία σημαντικότερα άμεσα μέτρα είναι η άμεση μείωση του λογαριασμού μισθοδοσίας του δημόσιου τομέα και των δαπανών για πληρωμές συντάξεων, καθώς και η περαιτέρω αύξηση του ΦΠΑ και κάποιων συγκεκριμένων ειδικών φόρων κατανάλωσης (μέτρα που συνδυασμένα με άλλα, αποδίδουν περαιτέρω εξοικονόμηση της τάξεως του 2½% του ΑΕΠ, ήδη από το 2010). Αυτό θα εξασφαλίσει ότι, παρά την ύφεση, το δημοσιονομικό έλλειμμα θα περιοριστεί από περίπου 13,6 % του ΑΕΠ το 2009 σε 8,1 % του ΑΕΠ το 2010. Αυτές οι άμεσες, πολύ σημαντικές προσπάθειες καταδεικνύουν την αποφασιστικότητα της κυβέρνησης αναφορικά με την αντιμετώπιση της πρόσφατης επιδείνωσης της ψυχολογίας της αγοράς και των μεγάλων δημοσιονομικών προκλήσεων και θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των δυσμενών κυκλικών εξελίξεων στα έσοδα αλλά και στην υποστήριξη ενδεχομένων αυξημένων κονδυλίων για την πληρωμή επιδομάτων ανεργίας. Αυτά τα μέτρα λαμβάνονται επιπλέον εκείνων που έχουν ήδη ληφθεί, τα οποία περιλαμβάνουν την πρώτη δόση της μείωσης των μισθολογικών δαπανών της κυβέρνησης και των δαπανών επιλεγμένων παροχών κοινωνικής ασφάλισης (με παράλληλη διασφάλιση των ελαχίστων ορίων), τη σημαντική μείωση των λειτουργικών δαπανών σε όλα τα υπουργεία, σημαντικά μέτρα που εξασφαλίζουν μόνιμα έσοδα, τους ειδικούς φόρους επί εξαιρετικά κερδοφόρων επιχειρήσεων και επί της ιδιοκτησίας μεγάλης ακίνητης περιουσίας, καθώς και επί των αγαθών πολυτελείας. Επομένως, η αποφασιστικότητα της κυβέρνησης είναι αταλάντευτη και θα καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για τη δίκαιη κατανομή των βαρών.**

**12. Για το 2011 και μετά έχουν προσδιοριστεί επιπλέον μέτρα αύξησης των εσόδων και μείωσης των δαπανών προκειμένου να εξασφαλιστούν οι δημοσιονομικοί στόχοι.** Μαζί με την επίπτωση στο σύνολο του έτους των εμπροσθοβαρών μέτρων που παίρνονται στα μέσα του 2010, αυτά θα καλύπτουν τις ανάγκες προσαρμογής για το 2011 και προβλέπεται να ανέλθουν σε 4% του ΑΕΠ. Τα μέτρα προσαρμογής το 2012 θα συνεχιστούν ανερχόμενα σε 2 ½ % του ΑΕΠ ενώ το 2013 αναμένεται ότι θα είναι 2% του ΑΕΠ. Με δεδομένη την αναμενόμενη υποχώρηση του ΑΕΠ, το ονομαστικό

έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί στο 7½% το 2011, με ενδεχομένως πιο σημαντικές ονομαστικές μειώσεις στα επόμενα χρόνια καθώς θα ξεκινάει η οικονομική ανάπτυξη.

- **Οι δαπάνες θα μειωθούν κατά ένα ισοδύναμο γύρω στο 7% του ΑΕΠ μέχρι το 2013.** Από την υιοθέτηση του ευρώ, η Ελλάδα έχει αυξήσει τις δαπάνες χωρίς τόκους κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, συμπεριλαμβανομένων των μισθολογικών δαπανών, της κατανάλωσης του δημοσίου και των κοινωνικού χαρακτήρα μεταβιβαστικών πληρωμών, δημιουργώντας ένα πολύ μεγάλος βάρος για το κράτος. Αυτό πρέπει να αντιστραφεί. Ως εκ τούτου, οι δαπάνες από μισθούς και επιδόματα θα πρέπει να περιοριστούν δεδομένου ότι αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μέρος των πρωτογενών δαπανών του προϋπολογισμού και στη συνέχεια οι μισθοί και οι συντάξεις να παγώσουν σε ονομαστικούς όρους κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Η κυβέρνηση έχει επίσης προγραμματίσει και άλλες μειώσεις δημοσίων δαπανών, μεταξύ άλλων μέσω της πρόθεσης αντικατάστασης μόνο του 20% των συνταξιοδοτούμενων δημοσίων υπαλλήλων και μέσω της ενοποίησης των δήμων και τοπικών συμβουλίων. Είναι ζωτικής σημασίας το βάρος της προσαρμογής στο σκέλος των δαπανών να είναι κατανομημένο σε πολλά προγράμματα, ώστε ακόμη και οι επενδυτικές δαπάνες να πρέπει να εξορθολογιστούν και να στραφούν σε μια πιο εντατική και αποτελεσματική χρήση των πόρων των κοινοτικών διαρθρωτικών ταμείων και του ταμείου συνοχής, στο βαθμό που είναι εφικτό. Ανεξάρτητες αξιολογήσεις θα ξεκινήσουν και θα πραγματοποιούνται από διεθνούς φήμης εμπειρογνώμονες της δημόσιας διοίκησης και των υφιστάμενων κοινωνικών προγραμμάτων προκειμένου να εντοπιστούν οι κατάλληλες δράσεις για την ορθολογική οργάνωση της δημόσιας διοίκησης και η ορθότερη στόχευση των κοινωνικών προγραμμάτων έτσι ώστε οι πόροι να διοχετεύονται στις πλέον ευάλωτες ομάδες πληθυσμού.
- **Τα έσοδα θα αυξηθούν κατά περίπου 4% του ΑΕΠ έως το 2013.** Έσοδα που προέρχονται από πολίτες υψηλότερων εισοδηματικών κλιμακίων θα περιλαμβάνουν την αύξηση (μέσω των κριτηρίων διαβίωσης) της φορολογίας των ελευθέρων επαγγελματιών, την αύξηση της φορολογίας των ειδών πολυτελείας, και (προσωρινά) πρόσθετους φόρους σε εξαιρετικά κερδοφόρες εταιρείες και υψηλής αξίας ακίνητα, όπως και άλλα μέτρα για την πάταξη της φοροδιαφυγής που περιλαμβάνονται στην προσφάτως εγκριθείσα φορολογική μεταρρύθμιση. Άλλες αυξήσεις των εσόδων θα περιλαμβάνουν τη διεύρυνση της βάσης του ΦΠΑ, την αύξηση των συντελεστών και την αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης σε κατηγορίες όπου η Ελλάδα βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο της Ευρωζώνης και όπου η αποτελεσματικότητα του φοροεισπρακτικού μηχανισμού είναι χαμηλή. Πράσινοι φόροι και φόροι «υπέρ της υγείας» (όπως φόρος στην κατανάλωση του αλκοόλ και των τσιγάρων) θα διαδραματίσουν επίσης κάποιο ρόλο στην προσπάθεια για την αύξηση των εσόδων.

**13. Εκτός από αυτά τα άμεσα δημοσιονομικά μέτρα για τον προϋπολογισμό, η κυβέρνηση έχει επίσης δρομολογήσει μια σειρά σημαντικών διαρθρωτικών δημοσιονομικών μεταρρυθμίσεων. Αυτές θα ενισχύσουν τη βιωσιμότητα, συμβάλλοντας στην ενίσχυση του ελέγχου επί των εσόδων και των δαπανών:**

- Ασφαλιστική Μεταρρύθμιση:** Το σημερινό συνταξιοδοτικό σύστημα δεν είναι βιώσιμο και θα περιέλθει σε αδυναμία πληρωμών εάν δεν ληφθούν υπεύθυνα μέτρα προκειμένου να τεθεί σε μια υγιή βάση. Η κυβέρνηση έχει ξεκινήσει μια μεταρρύθμιση η οποία θα πρέπει να εγκριθεί πριν από τα τέλη Ιουνίου 2010. Η Εθνική Αναλογιστική Αρχή θα εκπονήσει μια μελέτη προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι παράμετροι του νέου συστήματος διασφαλίζουν μακροπρόθεσμη αναλογιστική ισορροπία. Τα υπάρχοντα ασφαλιστικά ταμεία θα συγχωνευθούν σε τρία. Η μεταρρύθμιση θα εισάγει ένα νέο σύστημα το οποίο θα βασίζεται στην ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ εισφορών και παροχών, με ενιαίους κανόνες που θα ισχύουν κατ' αναλογία σε όλους τους σημερινούς και μελλοντικούς εργαζόμενους. Η κανονική ηλικία συνταξιοδότησης θα οριστεί στα 65 έτη, αυξανόμενη παράλληλα με το προσδόκιμο ζωής. Οι παροχές θα πρέπει να τιμαριθμοποιούνται. Η μεταρρύθμιση επίσης θα περιορίσει την πρόωρη συνταξιοδότηση, ακόμα και για τους ασφαλισμένους προ του 1993, και θα περιορίσει τον κατάλογο των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων. Το νέο σύστημα θα προβλέπει επίσης μια σύνταξη κοινωνικού χαρακτήρα με εισοδηματικά κριτήρια για όλους τους πολίτες που βρίσκονται πάνω από την κανονική ηλικία συνταξιοδότησης, ώστε να παρέχεται ένα σημαντικό δίκτυο ασφαλείας, συμβατό με τη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών.
- Μεταρρύθμιση του τομέα της υγείας:** Η κυβέρνηση θα εφαρμόσει σύστημα διπλογραφικού λογιστικού ελέγχου των χρήσεων σε νοσοκομεία, την περιοδική δημοσίευση των ελεγμένων ισολογισμών, καθώς και βελτιώσεις στους μηχανισμούς τιμολόγησης και κοστολόγησης. Η κυβέρνηση προγραμματίζει επίσης να διαχωρίσει τον κλάδο υγείας από τον κλάδο συνταξιοδότησης, να συγχωνεύσει τα κονδύλια για την απλοποίηση του υπερβολικά κατακερματισμένου συστήματος, καθώς και να συγκεντρώσει όλες τις σχετικές με την υγεία δραστηριότητες υπό την αρμοδιότητα ενός μόνο υπουργείου.
- Φορολογική μεταρρύθμιση.** Η κυβέρνηση έχει νομοθετήσει ένα φορολογικό πλαίσιο που περιλαμβάνει σημαντικά στοιχεία προκειμένου να καταστεί το φορολογικό σύστημα πιο αποτελεσματικό και δίκαιο. Το σύστημα φορολογίας εισοδήματος έχει γίνει πιο προοδευτικό. Οι απαλλαγές και μειώσεις έχουν μειωθεί προκειμένου να διευρυνθεί η φορολογική βάση. Και μια σειρά από μεταρρυθμίσεις που έχουν εισαχθεί για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, που περιλαμβάνουν την υιοθέτηση αυστηρότερων υποχρεώσεων για την έκδοση αποδείξεων για τον ΦΠΑ, την καθιέρωση τεκμηρίων διαβίωσης, και την εισαγωγή της τεκμηρίων φορολογίας. Η Κυβέρνηση θα αναθεωρήσει περαιτέρω το φορολογικό σύστημα προκειμένου να απλοποιηθεί και να αυξηθεί η αποδοτικότητά του.
- Φορολογική Διοίκηση:** Βελτιώσεις στη φορολογική διοίκηση ήδη εφαρμόζονται ενώ τεχνική βοήθεια έχει ήδη ληφθεί από το ΔΝΤ. Βραχυπρόθεσμα, η στρατηγική της κυβέρνησης θα επικεντρωθεί στην εξασφάλιση των εσόδων από τους φορολογούμενους με τα μεγαλύτερα εισοδήματα, στην αποτελεσματικότερη και αυστηρότερη εφαρμογή του νόμου, τον έλεγχο των ατόμων με υψηλό πλούτο καθώς και των αυτοαπασχολούμενων (όπου ο κίνδυνος φοροδιαφυγής είναι μεγαλύτερος), τη δίωξη των μεγαλύτερων παραβατών, την ενίσχυση της δήλωσης και πληρωμής του ΦΠΑ, καθώς και τη συλλογή του μεγαλύτερου ποσού των ληξιπρόθεσμων φορολογικών οφειλών. Μεσοπρόθεσμα, η Κυβέρνηση θα σχεδιάσει ένα

πρόγραμμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων σε βασικούς τομείς συμμόρφωσης και διοίκησης στο φορολογικό σύστημα που περιλαμβάνουν: δημιουργία και τήρηση ενός συνεκτικού πλαισίου διαχείρισης κινδύνου στη συμμόρφωση (ειδικότερα, προετοιμασία μιας στρατηγικής συμμόρφωσης για το 2012), ανάπτυξη των υποδομών παροχής υπηρεσιών προς τους φορολογούμενους προκειμένου να υποστηριχθούν οι προσπάθειες βελτίωσης της συμμόρφωσης, ουσιαστική βελτίωση των ενεργειών επιβολής του νόμου, ειδικά στα επίπεδα του ελέγχου, μέσω της χρήσης μεθόδων βασισμένων στην ιεράρχηση των κινδύνων και δημιουργία υποδομών κεντρικού στρατηγικού σχεδιασμού και διαχείρισης της φορολογικής και τελωνειακής διοίκησης.

- **Διαχείριση των δημοσίων οικονομικών και δημοσιονομικό πλαίσιο.** Στην τεχνική βοήθεια από το ΔΝΤ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την διαχείριση των δημοσίων οικονομικών και των μακροπρόθεσμων μεταρρυθμίσεων του προϋπολογισμού θα υπάρξει αναδιάταξη προτεραιοτήτων προκειμένου για την αντιμετώπιση των βραχυπρόθεσμων προκλήσεων που αντιμετωπίζουμε. Στο πλαίσιο αυτό: το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους θα είναι αρμόδιο για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων για τα στοιχεία της γενικής κυβέρνησης, η Κυβέρνηση θα εισάγει τυποποιημένες διαδικασίες ελέγχου για όλους τους δημόσιους φορείς με στόχο την αποτροπή της επανεμφάνισης χρεών, θα εξασφαλιστεί ότι όλοι οι προϋπολογισμοί για τη γενική κυβέρνηση θα ετοιμάζονται με μεσοπρόθεσμο ορίζοντα δημοσιονομικής στρατηγικής και ότι θα κατατίθενται πριν από την έναρξη του δημοσιονομικού έτους, θα εισαχθεί μια προσέγγιση «από πάνω προς τα κάτω» στην κατάρτιση των προϋπολογισμών, οι οποίοι θα προβλέπουν ανώτατα όρια δαπανών, επαρκές αποθεματικό κινδύνου και μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δαπανών για τον Κρατικό Προϋπολογισμό, θα απαιτείται η σύνταξη συμπληρωματικού προϋπολογισμού για κάθε ενδεχόμενη υπέρβαση πέρα των προβλεπόμενων, θα τροποποιηθεί ο νόμος του 1995 για τη διαχείριση του προϋπολογισμού προκειμένου να ισχύσουν τα παραπάνω. Η κυβέρνηση θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται με τις ομάδες του ΔΝΤ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που παρέχουν τεχνική βοήθεια προκειμένου να εφαρμόσει τις συστάσεις που έχει ήδη γίνει και να υπάρξουν περαιτέρω βελτιώσεις κατά τη διάρκεια του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένης και της δημιουργίας μιας ανεξάρτητης αρχής παρακολούθησης των δημοσιονομικών που θα εντάσσεται στο Κοινοβούλιο.
- **Πλαίσιο Διαχείρισης Χρέους:** Η Κυβέρνηση θα επικαιροποιήσει τη στρατηγική και τα εργαλεία διαχείρισης του χρέους προκειμένου να εξασφαλιστεί ένα πλαίσιο επαρκούς διαχείρισης του κινδύνου. Προκειμένου να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των αγορών και η επικοινωνία, η Κυβέρνηση σχεδιάζει να επανεξετάσει το πλαίσιο λειτουργίας καθώς και το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνου που αφορά στη διαχείριση του χρέους με σκοπό την διασφάλιση της διαφάνειας και της ικανότητας πρόβλεψης στις ενέργειες μας. Η κυβέρνηση έχει ήδη ζητήσει τεχνική βοήθεια στον τομέα αυτό από το ΔΝΤ.
- **Παροχή πληροφοριών για τα μεγέθη του δημοσίου τομέα συμπεριλαμβανομένων και στατιστικών θεμάτων:** Με την έναρξη της θητείας της τον Οκτώβριο του 2009, η νέα κυβέρνηση αμέσως ανακοίνωσε ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα για το 2008 ήταν μεγαλύτερο από αυτό που είχε υποβληθεί και έπρεπε να επαναυπολογιστεί. Σε στενή συνεργασία με τη

Eurostat για την επεξεργασία και δημοσιοποίηση των στοιχείων, η Κυβέρνηση έχει ήδη λάβει διορθωτικά μέτρα για να αποτραπεί η επανεμφάνιση παρόμοιων προβλημάτων και έχει σχεδιάσει από κοινού με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ένα σχέδιο δράσης για να αντιμετωπίσει τα εκκρεμή ζητήματα σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία. Σε αυτά τα μέτρα συμπεριλαμβάνεται η πλήρης ανεξαρτησία της Ελληνικής στατιστικής υπηρεσίας, ενώ επαρκείς πόροι θα διατεθούν μέσα στα επόμενα χρόνια για τη βελτίωση των στατιστικών συστημάτων και για την αναζήτηση εγχώριας τεχνικής βοήθειας ώστε να υπάρξει ταχεία πρόοδος. Για αυτό το λόγο, τα μέτρα στο κοινό Σχέδιο Δράσης για τα στατιστικά στοιχεία της ελληνικής κυβέρνησης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα εφαρμοστούν πλήρως. Στο μέλλον, οι Ελληνικές αρχές εγγυώνται ότι θα παρέχονται ακριβή δημοσιονομικά στοιχεία στο Ταμείο και τους Ευρωπαίους εταίρους. Επιπλέον, από τον Ιανουάριο του 2010, δημοσιεύονται έγκαιρες μηνιαίες εκθέσεις για τον προϋπολογισμό της κεντρικής κυβέρνησης σε ταμειακή βάση. Το ΓΛΚ θα αρχίσει να δημοσιεύει μηνιαία στοιχεία για τις δαπάνες των οποίων οι πληρωμές εκκρεμούν, συμπεριλαμβανομένων των καθυστερούμενων, από τον Ιούλιο του 2010. Επίσης θα εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες για την βελτίωση της συλλογής και επεξεργασίας των στοιχείων της Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ESA), που απαιτείται με βάση το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ όπως και για τη συγκέντρωση λεπτομερών στοιχείων για την απασχόληση στη Γενική Κυβέρνηση. Λεπτομερείς πληροφορίες θα πρέπει να παρέχονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την ΕΚΤ και το ΔΝΤ για τους λειτουργικούς λογαριασμούς και τους ισολογισμούς των κυριότερων δημοσίων επιχειρήσεων.

**14. Το πρόγραμμα θα παρακολουθείται στενά και εφόσον χρειαστεί, θα λαμβάνονται μέτρα.** Το πρόγραμμα περιλαμβάνει κινδύνους που προέρχονται από χαμηλότερα έσοδα, υψηλότερες κοινωνικές μεταβιβάσεις, περαιτέρω αρνητικές αναθεωρήσεις για το ρυθμό ανάπτυξης, πρόσθετα δημοσιονομικά βάρη από το δημόσιο και το χρηματοπιστωτικό τομέα, καθώς και υψηλότερες δαπάνες τόκων. Ωστόσο, αυτά είναι διαχειρίσιμα και η κυβέρνηση είναι έτοιμη να λάβει κατάλληλες δράσεις για τη διατήρηση των στόχων του προγράμματος, μεταξύ άλλων μέσω της έκτακτης μείωσης δαπανών, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο. Ταυτόχρονα, υπάρχει και ενδεχόμενο για θετικότερες εξελίξεις. Οι προβλέψεις για το 2010-2011 βασίζονται σε επιφυλακτικές εκτιμήσεις για τα ληφθέντα μέτρα, καθώς μια θετική επίδραση στην εμπιστοσύνη μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ και μείωση των ασφαλιστικών κινδύνων της αγοράς, ενώ οι προσπάθειες διαχείρισης των εσόδων μπορεί να αποφέρουν περισσότερα έσοδα απ' ό,τι έχει ήδη προβλεφθεί στο πρόγραμμα. Εάν ανακάμψει η εμπιστοσύνη και η αγορά στηρίξει την Ελλάδα νωρίτερα από το αναμενόμενο ή η «ανταπόκριση της προσφοράς» στις μεταρρυθμίσεις είναι πιο δυναμική, τα οφέλη αυτά θα συμβάλλουν στη γρηγορότερη διόρθωση προς το επιθυμητό επίπεδο του ελλείμματος έτσι ώστε να επιτευχθεί ταχύτερα η επιστροφή σε τροχιά δημοσιονομικής βιωσιμότητας.

## **Β. Πολιτικές για τον χρηματοπιστωτικό τομέα**

**15. Παρά την παρούσα ισχυρή φερεγγυότητα των ελληνικών τραπεζών, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα αντιμετωπίζει προκλήσεις.** Η κεφαλαιακή βάση του συστήματος ενισχύθηκε σημαντικά το 2009, αυξανόμενη από 24 δις ευρώ σε 33 δις ευρώ, συμπεριλαμβανομένων κεφαλαιακών ενισχύσεων από το κράτος ύψους 3,8 δις ευρώ, κεφαλαιακών ενισχύσεων από τους μετόχους και παρακρατηθέντα κέρδη. Όλες οι τράπεζες ικανοποιούν το όριο κεφαλαιακής επάρκειας του 8% και η μέση κεφαλαιακή επάρκεια του συστήματος αυξήθηκε σε 11,7% στο τέλος του 2009. Παρόλα αυτά η δημοσιονομική κρίση και η αποδυνάμωση του οικονομικού περιβάλλοντος οδήγησαν σε αναστροφή του ρυθμού πιστωτικής επέκτασης και σε αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τα οποία έφτασαν το 7,7% στο τέλος του 2009, ενώ η κερδοφορία μειώθηκε και μπορεί για φέτος να γίνει αρνητική.

**16. Η άμεση πρόκληση για τις τράπεζες είναι η διαχείριση των δύσκολων τρεχουσών συνθηκών ρευστότητας.** Στο γενικότερο πλαίσιο της αναταραχής που επηρεάζει τις αγορές χρέους της ελληνικής κυβέρνησης, οι ελληνικές τράπεζες έχασαν την πρόσβασή τους στη διατραπεζική αγορά για τη χρηματοδότηση των λειτουργιών τους από το τέλος του 2009. Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις τους στη διατραπεζική αγορά δεν ανανεώθηκαν, ή ανανεώθηκαν με υψηλό κόστος, ενώ παρατηρήθηκε και μια μετρίου μεγέθους εκροή καταθέσεων τους πρώτους μήνες του 2010, γεγονός που έθεσε τη ρευστότητα πολλών ελληνικών τραπεζών υπό πίεση. Ως αποτέλεσμα, οι τράπεζες βασίστηκαν όλο και περισσότερο στις πηγές αναχρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος. Για να βοηθήσει τις τράπεζες να αντιμετωπίσουν αυτές τις δύσκολες συνθήκες η κυβέρνηση παρέτεινε τη διάρκεια του πακέτου ενίσχυσης του τραπεζικού συστήματος από τις αρχές του 2009 (€28 δις, από τα οποία €11 δις είχαν χρησιμοποιηθεί μέχρι τα τέλη του 2009), με στόχο την παροχή ποσού ύψους 17 δις ευρώ σε επιπλέον ρευστότητα ενώ θέτει σε εφαρμογή και περαιτέρω επέκταση του πακέτου ενίσχυσης, υπό την επιφύλαξη της έγκρισης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Εντός του υφιστάμενου πλαισίου του Ευρωσυστήματος, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν να παρέχουν στήριξη σε πιστωτικά ιδρύματα που αντιμετωπίζουν προσωρινά προβλήματα ρευστότητας, αλλά παραμένουν φερέγγυα. Σε περίπτωση που δοθεί τέτοια στήριξη από την Τράπεζα της Ελλάδας, θα είναι πλήρως εγγυημένη από το Ελληνικό Δημόσιο κατά τρόπο που να συνάδει με τις σχετικές απαιτήσεις της ΕΚΤ και της ΕΕ.

**17. Η κυβέρνηση και η Τράπεζα της Ελλάδος θέτουν επίσης σε εφαρμογή ένα νέο δίκτυο ασφαλείας με στόχο τη διασφάλιση ενός υγιούς επιπέδου κεφαλαίου για τις τράπεζες και κατά συνέπεια τη βελτίωση των συνθηκών ώστε να στηριχθεί η πραγματική οικονομία.** Προβλέποντας ότι οι τράπεζες μπορεί να υποστούν περαιτέρω δυσμενείς επιπτώσεις στην κερδοφορία τους, γεγονός που μπορεί να επηρεάσει την κεφαλαιακή τους θέση, η κυβέρνηση θα θεσπίσει (μέχρι τις 30 Ιουνίου 2010, ως σημείο αναφοράς) μέσω συγκεκριμένης νομοθεσίας και μετά από διαβούλευση με το ΔΝΤ, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ΕΚΤ, ένα πλήρως ανεξάρτητο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ). Οι υπεύθυνοι για τις αποφάσεις του ΤΧΣ θα είναι ανεξάρτητα άτομα με αναγνωρισμένο κύρος στα χρηματοπιστωτικά θέματα, οι οποίοι θα διορίζονται από την κυβέρνηση και το Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (ο οποίος θα έχει την ευθύνη των περισσότερων διορισμών).

**18. Ο πρωταρχικός σκοπός του ΤΧΣ είναι η διαφύλαξη της φερεγγυότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα και κατά συνέπεια της δυνατότητάς του να στηρίζει την ελληνική**